

4.3 Instal·lacions i construccions

Històricament, l'activitat agrària s'ha associat a la presència de tot un seguit d'instal·lacions i petites construccions enmig de l'espai agrícola. La modernització de l'agricultura ha comportat noves necessitats pel que fa a aquests tipus d'instal·lacions.

Aquestes construccions i instal·lacions poden tenir una presència puntual i ser de dimensions reduïdes (safareigs, barraques, pous, petits dipòsits i casetes per les motobombes) o de dimensions més grans (basses, recs, coberts, magatzems, hivernacles, o granges).

Per altra banda, el medi rural acull també usos, construccions i instal·lacions periurbanes que no es corresponen estrictament a la seva lògica interna i que poden comprometre la coherència del paisatge vitivinícola i banalitzar-lo.

Algunes d'aquestes petites construccions caracteritzen el paisatge vitivinícola del Penedès i formen part del seu patrimoni arquitectònic.

Nous requeriments han comportat noves instal·lacions en l'espai.

La correcta inserció de les petites construccions i instal·lacions en l'estructura i lògica del paisatge de la vinya és determinant per mantenir un paisatge de qualitat; en aquest sentit, és fonamental la capacitat de l'arquitectura, tradicional o contemporània, per assolir una integració harmònica de les construccions.

L'objectiu no sempre ha de ser ocultar les construccions-malgrat que algunes poden ser dissimulades-sinó, més aviat, cercar formes coherents de compartir el territori.

El temps i els recursos esmerçats en la integració paisatgística de les construccions i en mantenir nets i endreçats els seus voltants és una inversió en la qualitat del marc de treball i de la productivitat, alhora que millora la imatge de l'explotació vitivinícola i dels seus productes.

A fi d'aconseguir una correcta integració ambiental i paisatgística de les noves instal·lacions i construccions caldrà:

- No trencar la línia visual de les carenes amb construccions.
- Escollir el seu emplaçament i l'orientació en funció del pendent, dels vents dominants i de la insolació.
- Implantar les noves construccions o instal·lacions tenint present l'estructura del conjunt de l'explotació vitivinícola.
- Evitar les construccions agrícoles emprant tècniques i volumetries d'aspecte industrial que creen un fort impacte paisatgístic.
- Sempre que sigui possible, apropar la nova instal·lació a construccions ja existents, evitant la seva dispersió en l'espai agrari i vetllant, alhora, per l'harmonia del conjunt.
- Respectar en cada cas la legislació urbanística i sectorial vigent.
- Utilitzar els moviments de terres i la vegetació com a eines de projecte amb un potencial integrador tant de les noves construccions com de les ja existents, estructurant i valoritzant els seus voltants.
- Adequar les construccions a les invariants tipològiques de l'arquitectura de la zona (textura, colors, paraments exteriors, etc.)

Les velles instal·lacions abandonades creen un fort impacte en el paisatge i cal preveure el seu enderroc si cessa l'activitat o han quedat obsoletes.

S'entén per **construcció agrícola** la vinculada a una explotació d'una activitat rústica i destinada a magatzem de productes agrícoles, d'eines del camp i maquinària agrícola.

Es defineix com a **ús rururbà** aquell que no correspon estrictament a una estructura productiva agrícola i que comporta un grau d'artificialització més o menys elevat, però que s'ubica a l'espai rural.

- Considerar, quan sigui possible, l'enterrament total o parcial de les instal·lacions.
- Realitzar un "estudi d'integració paisatgística" per aquelles construccions aïllades de més 300 m2.

El verd és un color generalment difícil d'integrar en l'espai rural. És més fàcil d'atenuar l'impacte de les construccions escollint tints neutres de la gamma dels beixos i grisos.

En construccions i instal·lacions ja existents és recomenable:

- Rehabilitar les construccions que presentin deficiències en els acabats o en l'estat de conservació.
- Reparar, substituir o retirar progressivament els elements obsolets o en estat precari.
- Organitzar i tenir cura de l'entorn immediat de les instal·lacions i petites construccions (materials i residus dispersos).

Materials i acabats

Els materials i acabats de les construccions s'han d'escollir a partir de criteris tècnics, funcionals, econòmics i també estètics. Es recomana:

- Emprar en els paraments exteriors i cobertes els materials tradicionals de la zona (pedra, maó ceràmic o bloc de formigó alleugerit, fusta, teula ceràmica o de ciment, vidre), sense caure en l'imitació o el mimatisme.
- Revestir els paraments verticals, almenys amb un gruix d'arrebossat.
- Utilitzar, preferentment, com a materials en el paviment, el ciment o derivats, tova ceràmica o pedra natural.
- Evitar l'ús de fibrociment en les cobertes.
- Evitar l'ús de materials brillants en cobertes i paraments exteriors.
- Tenir present que alguns materials com el ciment, la fusta o el ferro modifiquen els seu color o la seva textura amb el temps.

Pantalles vegetals

Quan no hi hagi cap altra possibilitat d'integració es pot recórrer a la utilització de pantalles vegetals amb planta autòctona i arbres de creixement ràpid.

En qualsevol cas, la implantació d'elements vegetals es farà en funció de la lògica de les construccions i no tant sols amb el simple objectiu de camuflatge.

Implantació de petites masses boscoses per minimitzar visualment l'impacte de construccions.

Adossar la nova construcció o instal·lació a la vegetació existent (o crear-ne de nova) per disminuir el seu impacte.

Un petit conjunt d'arbres situat davant una instal·lació de forma allargada crea una ruptura visual donant l'efecte de que es tracta de dues instal·lacions més petites.

Materials i colors tradicionals milloren la imatge percebuda.

Colors

Els colors i les seves combinacions permeten transformar o reduir l'impacte visual d'una construcció, ressaltant la seva presència o al contrari integrant-la en el seu entorn.

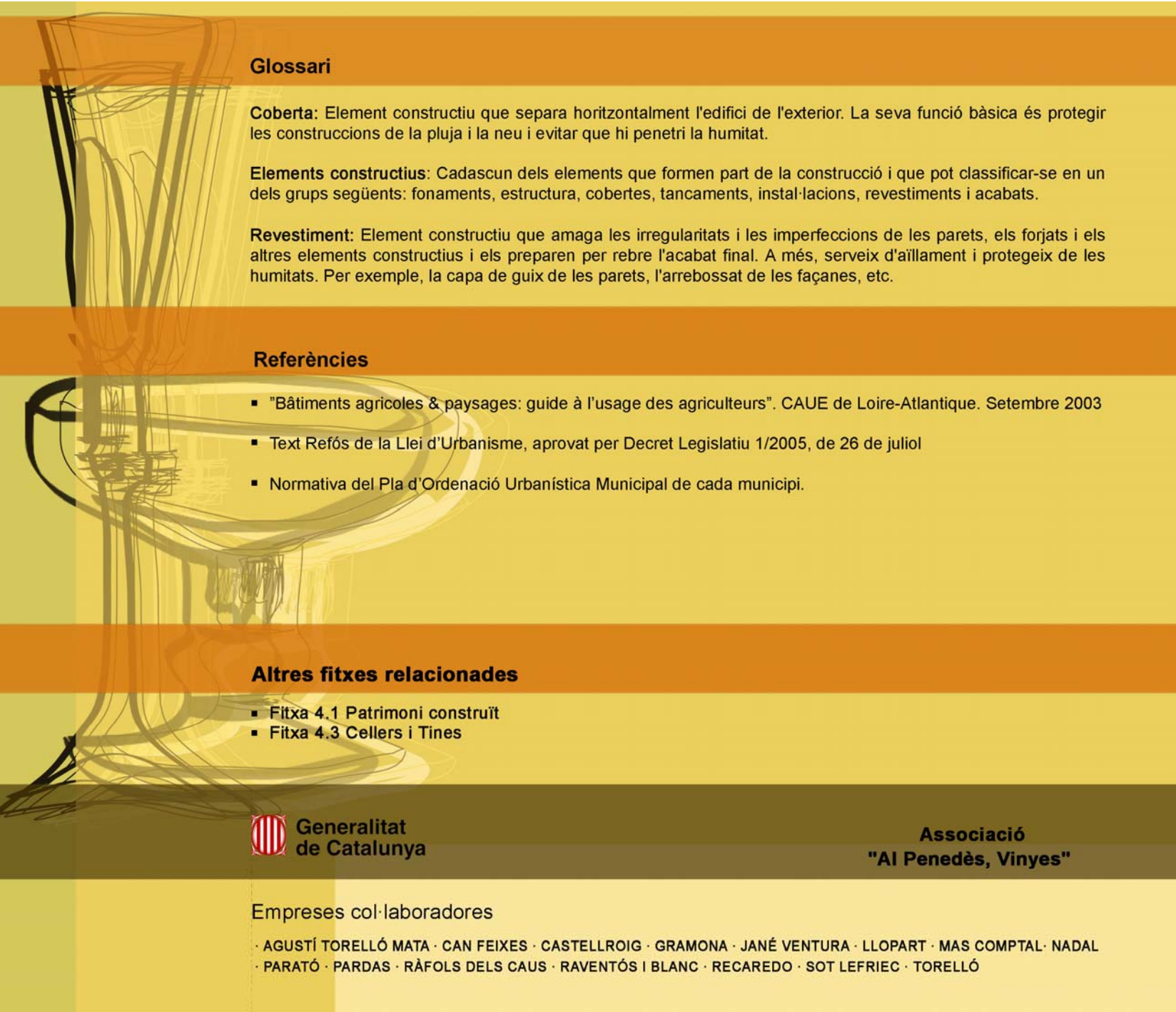
Barraca enmig d'una vinya.

Un volum de color blanc sembla més gran i més proper.

Un sostre fosc i mat atrau menys la mirada que quan la superfície és llisa o brillant.

Glossari

Coberta: Element constructiu que separa horitzontalment l'edifici de l'exterior. La seva funció bàsica és protegir les construccions de la pluja i la neu i evitar que hi penetri la humitat.

Elements constructius: Cadascun dels elements que formen part de la construcció i que pot classificar-se en un dels grups següents: fonaments, estructura, cobertes, tancaments, instal·lacions, revestiments i acabats.

Revestiment: Element constructiu que amaga les irregularitats i les imperfeccions de les parets, els forjats i els altres elements constructius i els preparen per rebre l'acabat final. A més, serveix d'aïllament i protegeix de les humitats. Per exemple, la capa de guix de les parets, l'arrebossat de les façanes, etc.

Referències

- "Bâtiments agricoles & paysages: guide à l'usage des agriculteurs". CAUE de Loire-Atlantique. Setembre 2003
- Text Refós de la Llei d'Urbanisme, aprovat per Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol
- Normativa del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de cada municipi.

Altres fitxes relacionades

- Fitxa 4.1 Patrimoni construït
- Fitxa 4.3 Cellers i Tines

Generalitat
de Catalunya

Associació
"Al Penedès, Vinyes"

Empreses col·laboradores

· AGUSTÍ TORELLÓ MATA · CAN FEIXES · CASTELLROIG · GRAMONA · JANÉ VENTURA · LLOPART · MAS COMPTAL · NADAL
· PARATÓ · PARDAS · RÀFOLS DELS CAUS · RAVENTÓS I BLANC · RECAREDO · SOT LEFRIEC · TORELLÓ